

Stichting Nederlandse
Natuurhistorische Collecties

INHOUDELIJK JAARVERSLAG 2021

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
DEELNEMERS, DAGELIJKS BESTUUR en ONDERSTEUNING	3
PROJECTEN	4
Leren doe je Samen Stadsnatuur voor iedereen	
HET JAAR 2021 IN DE SNNC-MUSEA	6
FINANCIËN (zie separate Jaarrekening 2021).	12

VOORWOORD

De Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC) verbindt 12 Nederlandse musea met aanzienlijke natuurhistorische collecties, van Leeuwarden tot Maastricht en van Leiden tot Enschede. Samen beheren wij het natuurhistorische erfgoed van Nederland. De SNNC is in 2010 opgericht om het belang van de natuurhistorische collecties – ook die buiten onze eigen musea - te behartigen. In de loop der jaren is de aandacht van de SNNC verder verbreed naar trainingen, gezamenlijke tentoonstellingen en educatieve projecten.

Na een uitzonderlijk moeilijk jaar in 2020 als resultaat van de wereldwijde coronapandemie, bleek 2021 niet minder uitdagend te zijn door het aanhouden ervan. Het jaar begon met verplicht gesloten musea. Pas in juni mochten de deuren weer open voor het publiek, en dat met allerlei beperkingen met als doel het waarborgen van de veiligheid van museumbezoekers. Dat er behoefte was onder het publiek om er op uit te gaan was duidelijk, zeker in een natte zomer met veel vakanties in eigen land, en dat stemde hoopvol. Echter de begrenzing van de bezoekersaantallen betekende dat de financiële zorgen van veel musea eerder groeiden dan afnamen. Het wederom sluiten van musea in november en in december betekende een vroegtijdig einde voor het museumjaar.

Als SNNC-instellingen zochten wij steun bij elkaar, en na vele online overleggen was het heel fijn om in september elkaar in levende lijve weer te mogen treffen. Tijdens die vergadering namen we afscheid van onze voorzitter, Paul Voogt, die zijn carrière voortzet buiten de kring van SNNC-musea. Als lid vanaf het eerste uur zijn wij hem dankbaar voor alles dat hij voor de stichting heeft betekend.

Als bestuur kijken we uit naar het geleidelijk herstel van onze sector in 2022, tevreden dat onze deelnemerslijst overeind is gebleven ondanks alle perikelen en gereed om samen de wonderen die in onze collecties schuilen weer volop te delen met de wereld.

Fiona Zachariasse, voorzitter

DEELNEMERS, DAGELIJKS BESTUUR en ONDERSTEUNING

De volgende natuurmusea en musea met een natuurhistorisch collectie participeren in de SNNC (in 2021 waren er geen wijzigingen):

De Museumfabriek (Enschede), Ecomare (Texel), Museon (Den Haag), Museum De Bastei (Nijmegen), Natura Docet Wonderryck Twente (Denekamp), Naturalis (Leiden), Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Natuurhistorisch Museum Maastricht, Natuurmuseum Brabant (Tilburg), Natuurmuseum Fryslân (Leeuwarden), Teylers Museum (Haarlem), Universiteitsmuseum Utrecht.

In 2021 vond een wijziging plaats in de samenstelling van het dagelijks bestuur. Door verandering van baan traden zowel Paul Voogt als voorzitter en Yuri Matteman als penningmeester af. Zodoende bestond het dagelijks bestuur aan het begin van het jaar uit:

Paul Voogt, Universiteitsmuseum Utrecht (voorzitter)
Yuri Matteman, Naturalis (penningmeester)
Kees Moeliker, Natuurhistorisch Museum Rotterdam (secretaris)

En eindigde het jaar met het nieuwe bestuur:

Fiona Zachariasse, Natuurmuseum Brabant, Tilburg (voorzitter)
Trienke van der Spek, Teylers Museum, Haarlem (penningmeester)
Kees Moeliker, Natuurhistorisch Museum Rotterdam (secretaris)

José de Wit werkte als coördinator projecten.

PROJECTEN

Leren doe je Samen

Met Leren doe je Samen organiseren we trainingsdagen en inspiratiebijeenkomsten om de kwaliteit van museumeducatie te vergroten.

Bijeenkomsten

Ook dit jaar was het net als in 2020 een mix van live ontmoetingen en zoomsessies.

Trainingsdagen

Dit jaar vonden er drie trainingsdagen plaats. Gelukkig kon dit ook weer live, zodat iedereen elkaar weer kon ontmoeten.

Maand van het meekijken

Fysiek een kijkje nemen bij een ander museum was dit jaar gelukkig weer mogelijk. Daardoor hebben vele collega's bij elkaar 'in de keuken kunnen kijken'.

Vrijwilligersproject 'Aandacht voor de vrijwilliger'

In september 2020 is het vrijwilligersproject 'Aandacht voor de vrijwilliger' gestart, met financiering van het Mondriaan Fonds. Alle deelnemers van het SNNC, met uitzondering van De Museumfabriek, doen mee, aangevuld met de Hortus Botanicus Leiden. Doel van dit project is om de educatieve kwaliteit van de vrijwilligers te verhogen. Hiervoor is een inventarisatie gedaan onder de twaalf deelnemende musea en hun vrijwilligers om te kijken waar de musea en vrijwilligers behoefte aan hebben. Een aantal onderwerpen kwam hierbij naar voren zoals; Waar bestaat een goede training voor vrijwilligers uit? Wat kan ik als vrijwilliger van anderen leren en hoe pak ik dit aan? Hoe kan ik diversere vrijwilligers werven? Hoe houd ik mijn vrijwilligers betrokken, ook in coronatijd? Hoe ziet een goed vrijwilligersbeleid eruit? Wat kunnen we hierin van elkaar leren?

Na anderhalf jaar hebben we dit vrijwilligersproject afgerond. De afgelopen anderhalf jaar konden we meer aandacht besteden aan de vele vrijwilligers die bij onze organisaties/musea werken. In onze musea zijn vrijwilligers onmisbaar. Zij zorgen ervoor dat er meer aandacht gegeven kan worden aan onze bezoekers, extra activiteiten gedaan kunnen worden, er meer aanspreekpunten zijn, rondleidingen gegeven worden en nog veel meer!

Voor vrijwilligers zijn in ieder museum mensen bezig om alles zo goed mogelijk te regelen. Maar hierin kunnen we veel van elkaar leren. Door samen te werken wilden we, net zoals bij het eerder opgezette project Leren doe je Samen, van en met elkaar leren over allerlei vragen rondom het inzetten van vrijwilligers. Dit om ervoor te zorgen dat onze vrijwilligers met nog meer plezier en beter voorbereid aan de slag kunnen.

Hoewel het project precies in een vreemde periode met corona-maatregelen viel, wat voor beperkingen zorgde, hebben we veel verschillende onderdelen opgepakt. Er is een training ontwikkeld, veel tips uitgewisseld tussen vrijwilligerscoördinatoren en vrijwilligers hebben met diverse trainingen mee kunnen doen. Dit alles werd door vrijwilligers erg gewaardeerd. Het is mooi om te zien met hoeveel passie en enthousiasme vrijwilligers bij de diverse musea werken. En we hopen dat met dit project alleen maar versterkt te hebben!

Tijdens dit project is een vrijwilligersfilmpje gemaakt. Dit filmpje had tot doel om de vrijwilligers meer bij het project te betrekken, en daarnaast om vrijwilligers een beter beeld te geven van elkaars

werkzaamheden, tips te laten uitwisselen en ook meer bekendheid rondom het project Leren doe je Samen te genereren.

De vrijwilligers waren vooral tevreden over de (persoonlijke) aandacht voor hen tijdens dit project. Dat ze mee konden doen met een landelijke trainingsdag, er met hun getest werd voor een nieuwe training, ze ervaringen konden opdoen bij andere vrijwilligers tijdens de maand van het meekijken en gevraagd werden voor het vrijwilligersfilmpje; dit alles werd door hen met veel enthousiasme gedaan en opgepakt. Voor de toekomst willen we hen ook graag blijven betrekken bij zowel de landelijke trainingsdag als de maand van het meekijken.

De vrijwilligerscoördinatoren waardeerden vooral het contact met elkaar en de hulp/ideeën die men van elkaar kreeg. De ontwikkelde training vormt voor hen een goede basis om zelf ook alle vrijwilligers goed te kunnen ondersteunen en het handvattendocument zorgt ervoor dat zij aan de slag zijn met hun vrijwilligersbeleid. Om van elkaar te blijven leren en naar elkaar toe te blijven gaan met vragen willen de vrijwilligerscoördinatoren ook na dit project graag met elkaar in contact blijven. Daarom wordt er vanaf 2023 een jaarlijkse bijeenkomst georganiseerd voor vrijwilligerscoördinatoren zodat zij ideeën van elkaar blijven opdoen.

Stadsnatuur voor iedereen

In 2020 startte de SNNC de voorbereidingen en fondsenwerving van het nieuwe samenwerkingsproject 'Stadsnatuur voor iedereen' met het doel om een zo divers mogelijk publiek te interesseren voor natuur in de stad. De uitvoering bestaat uit een expositie met veel grappige, herkenbare en ook bizarre voorbeelden van stadsnatuur – bijvoorbeeld meerkoetnesten met mondkapjes, spinnen die handig gebruik maken van kunstlicht dat insecten aantrekt of behangersbijen die bloempotten gebruiken als kraamkamer. Helaas is dit project niet tot volle wasdom gekomen door corona en het achterblijven van financiële middelen. In 2022 kijken we of dit project in versimpelde vorm doorgang kan vinden.

HET JAAR 2021 IN DE SNNC-MUSEA

De Bastei, Nijmegen (24.436 bezoekers)

2021 was wederom een uitdagend jaar voor De Bastei. De eerste 5 maanden van het jaar bleef het museum, in navolging van de landelijke coronamaatregelen, gesloten. We hielden tijdens de sluiting via sociale media contact met ons publiek en breidden daarbij onze online gemeenschap uit. Dankzij de genereuze steun van de gemeente Nijmegen konden we deze bezoekerloze tijd financieel overbruggen.

In de stille maanden van het jaar richtten we de blik naar binnen en bekeken we De Bastei met een kritische blik. Daaruit volgden een aantal aanbevelingen voor verbetering van zowel de expositie als de organisatie. Met steun van het Mondriaanfonds breidde De Bastei zijn team in 2021 (tijdelijk) uit met een medewerker voor educatie om het schoolaanbod te ontwikkelen we de uren van onze conservator aan te vullen. Dit geeft extra mogelijkheden om de verbetering van de presentatie tot stand te laten komen.

De verschillende goedbezochte groenactiviteiten, zoals buitenlesdagen en tuinadviesweken, vonden wel doorgang. Zo namen we deel aan de eerste nationale klimaatweek en het NK tegelwippen. Met dit aanbod sluiten we aan op de zeer actuele vraagstukken rond klimaatverandering. Die vraagstukken leidden tot een toename van de interesse voor klimaat gerelateerde lespakketten, workshops en andere groenactiviteiten.

In de wisseltentoonstelling 'Kunst van het verdedigen' beleefde de bezoeker het verhaal over het ontstaan van de bastei. De tentoonstelling schetste de politieke en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen in Nijmegen in de zestiende eeuw, waarin de stad besloot tot de bouw van dit verdedigingswerk. In het kader van duurzaamheid krijgen drie exhibits na afloop een plek in de vaste presentatie.

Vanwege de beperkte ruimte in het depot, verrichtten we door corona slechts kleine werkzaamheden aan de collectie. Verder kregen we een privécollectie insecten geschonken. De collectie bestaat uit een dertigtal insectenkisten met loopkevers, boktorren en bladsprietigen.

De Museumfabriek, Enschede (69.129 bezoekers inclusief educatie met Rijksmuseum Twente)

De Museumfabriek was - net als de andere museale instellingen - maar korte tijd geopend voor publiek. Er werd gestart met de bouw van het collectiecentrum, met hierin een nieuw (intern) depot, fotostudio, restauratieatelier en fossielenprepareerplaats. Het nieuwe depot werd in november 2021 opgeleverd, alle collecties (ook de natuurhistorische) zijn in december 2021 (en januari 2022) verplaatst naar de nieuwe locatie. In juni 2022 wordt (is) het opgeleverd.

In 2021 is ook gestart met het collectie-ontsluitingsprogramma "De Atlas van Ooit". Bezoekers kunnen zoeken in de collectie, de zoekresultaten worden gepresenteerd in een kaart. Alle voorwerpen met afbeelding en coördinaten zullen worden getoond. De overige voorwerpen in de database worden gepresenteerd in een lijst. Vrijwilligers van het

museum zijn tijdens de corona pandemie vooral thuis bezig geweest (en zullen de komende jaren nog bezig zijn) met het toevoegen van coördinaten bij alle objecten. In juni 2022 zal het programma online komen (www.deatlasvanooit.nl). Met het programma zijn op eenvoudige manier ook audiotours, educatieve challenges te maken of extra informatie aan te beiden in het museum. Een flink aantal erfgoedinstellingen in Oost-Nederland (waaronder Natura Docet) hebben aangegeven dat zij zich ook willen aansluiten bij de Atlas van Ooit.

Ecomare, De Koog (178.511 bezoekers)

De conservatoren hebben in 2021 de digitale ontsluiting van de collectie zo goed als afgerond. Dit was een omvangrijke klus, en dankzij corona hadden de conservatoren daar nu tijd voor. Ook is de insectencollectie in kaart gebracht. Een collectieplan is inmiddels gereed. Tijdens coronatijd zijn veel mensen gaan opruimen. Dit heeft geleid tot diverse schenkingen van schelpen, eieren en insectencollecties. Ook is er een driepuntige rog ontvangen van de TX1.

In het eerste kwartaal konden er door corona geen toeristenprogramma's gegeven worden. Gelukkig konden de excursies vanaf eind april geleidelijk aan weer doorgaan. Eerst in kleine groepen, als groepsboeking, en in juni weer op de 'oude vertrouwde' manier. Zo hebben we dit jaar ondanks corona, toch zo'n 236 excursies kunnen aanbieden (ten opzichte van 170 excursies in 2020 en 253 in 2019). Nieuw dit jaar was de VIP-tour bij Ecomare. Deelnemers kregen na sluitingstijd in kleine groepjes een exclusieve rondleiding. De VIP-tour is 10 keer gegeven, met in totaal 54 deelnemers.

Wanneer Ecomare een melding ontvangt van een levende zeehond die mogelijk hulp nodig heeft, gaan de diervverzorgers naar het dier toe. In 2021 werden er 167 zeehonden op het strand bekeken door de diervverzorgers. Hiervan vonden er 134 hun weg naar de opvang: 47 Grijsze zeehonden (30 mannelijk, 17 vrouwelijk), 87 Gewone zeehonden (54 mannelijk, 32 vrouwelijk, 1 onbekend). Van de 134 opgevangen dieren konden er 73 worden teruggezet in zee, 57 zijn geëuthanaseerd en 4 zijn uit zichzelf overleden. Drieëndertig zeehonden werden op het strand gemarkeerd en geobserveerd, maar niet opgevangen.

In totaal kwamen er 705 vogels van maar liefst 78 verschillende vogelsoorten bij Ecomare in de opvang terecht. Uitschieters hierbij waren een achttal Noordse Stormvogels en een kleine Alk, deze overleed echter helaas al na een dag.

Museon, Den Haag (65.144 bezoekers)

Net als voor alle andere culturele instellingen was 2021 een zeer ingrijpend jaar voor Museon. We zijn dit jaar a.g.v. de coronacrisis slechts 168 dagen open geweest voor publiek en veel medewerkers werkten delen van het jaar thuis, wat voor de organisatie z'n tol begon te eisen. Door de financiële steun van de gemeente Den Haag is onze financiële positie slechts beperkt aangetast.

Een belangrijke tweede ontwikkeling is de fusie met het Omniversum, die op 1 januari 2022 zijn beslag kreeg. We kunnen door de fusie meer integraal programmeren langs de lijn van inspireren – leren – doen met de One Planet Digital Dome (de filmprogrammering), de One Planet Expo (de vaste tentoonstelling over de 17 duurzaamheidsdoelen van de VN) en One Planet NOW! (de nieuwe interactieve en educatieve wisseltentoonstelling, opent in febr '22).

In 2021 organiseerden we twee fototentoonstellingen met vaste partner National Geographic (Planet or Plastic? en Spectacle) en twee fototentoonstellingen met de amateur natuurfotografen van De Groene Camera. MUSIC! - van Beethoven tot Beyoncé was in 2021 de grote wisseltentoonstelling.

In 2021 zijn 251 lessen gerealiseerd, vele malen lager dan in voorgaande jaren.

Een belangrijke toevoeging aan de zalen en labs in het museum is het in 2021 geopende Discoverlab. Een zaal die voor zowel algemeen publiek als voor lessen, demonstraties en practica kan worden ingezet. De zaal biedt hands-on experimenten met betrekking tot alle basiselementen van de natuurkunde.

Museon werkte binnen de VSC in 2021 intensief samen aan diversiteit en inclusie met het meerjarig programma 'Samen Inclusief'. We delen in dit project kennis en ondersteunen elkaar bij het betrekken van iedereen bij cultuur, wetenschap en technologie. Museon is hierbij een van de programmaleiders.

Vanaf 2021 heeft Museon extra (tijdelijke) financiering gekregen voor collectieregistratie. Hierdoor is in 2021 het totale aantal voorwerpen op standplaats met bijna tienduizend toegenomen. Ook het fotograferen van de voorwerpen heeft in het afgelopen jaar daardoor weer vooruitgang geboekt. Van ruim 30 voorwerpen zijn 3D opnames gemaakt, die zijn te vinden op de website. De collectie groeide in 2021 door diverse schenkingen met in totaal 97 objecten.

Naturalis, Leiden (239.000 bezoekers)

In mei 2021 werd bekend dat ons museum de European Museum of the Year Award heeft gewonnen, de oudste en meest prestigieuze museumprijs in Europa. Er zijn in 2021 geen nieuwe tentoonstellingen geopend; de tijdelijke expositie Van onschatbare waarde, 200 jaar Naturalis liep nog door tot 1 november 2021. In verband met corona zijn ook in 2021 veel online activiteiten uitgevoerd om 'op afstand' onze publieksgroepen te bereiken. Er zijn 35 online evenementen georganiseerd, waaronder een virtueel bezoek aan het museum, diverse Naturalis Live uitzendingen (o.a. de bijtelling en een kijkje in het dinolab) en Naturalis in de klas.

Ook op gebied van outreach en public engagement hebben we niet stil gezeten; onder de naam JongerenXNaturalis, heeft een denktank van circa zestig jongeren en wetenschappers het manifest 'Tijd voor biodiversiteit' geschreven. Op Wereldbiodiversiteitsdag is het manifest aangeboden aan Ed Nijpels, voorzitter van het voortgangsoverleg klimaatakkoord. Ook vond het Groene Verkiezingsdebat 2021 plaats, een initiatief van Naturalis samen met Deltaplan Biodiversiteitsherstel en IUCN NL. In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart gingen jongeren, experts en politici van elf partijen in debat over oplossingen voor de klimaatcrisis en biodiversiteitsverlies.

Het door Naturalis geleide leerecosysteem netwerk Verwonder om de hoek is verder doorgegroeid in 2021. Inmiddels zijn er 120 deelnemende scholen in meer dan 10 gemeenten in de regio. Er is inbreng van 70+ educatieve partners die samen 495 activiteiten aanbieden. Verder zijn er talloze activiteiten uitgevoerd op gebied van onderzoek, (wetenschappelijk) onderwijs en collectiemanagement welke terug te vinden zijn in de Naturalis verantwoording 2021.

Natuurhistorisch Museum Maastricht (16.435 bezoekers)

In 2021 was het Natuurhistorisch Museum Maastricht effectief maar zes maanden geopend voor publiek. De maand juli kon het museum noteren als maand met de hoogste bezoekersaantallen ooit (5.726). De familietentoonstelling Schatgraven werd tijdens de lockdown wel opgebouwd en online

gepromoot, maar publiek kon pas vanaf 5 juni terecht om deze te bekijken. Schatgraven werd verlengd tot januari 2022. In december ging het museum weer dicht. Diverse andere activiteiten werden vanwege COVID-19 afgelast.

Toch was er genoeg online te doen. In de Museumweek kwam Splinter Chabot op bezoek. Hij deed een tour langs Nederlandse musea, op zoek naar #OnsEchteGoud. Resultaat was een prachtig filmpje waarin paleontoloog John Jagt vertelde over de bijzondere vriendschap tussen Joseph de Bosquet, een Maastrichtse apotheker, en Charles Darwin, de 'vader' van de evolutietheorie. Ook programmeerde het museum een online lezingenreeks, afwisselend verzorgd door bioloog Paul Beuk en paleontoloog John Jagt en handelend over aan het museum gerelateerde zaken.

Primeurs waren er door diverse vondsten zoals verkiezelde gehoorsteentjes (oftewel otolieten), die een inkijkje geven in de vissenfauna van pakweg 68 tot 66 miljoen jaar geleden (beschreven in *Cretaceous Research*, open access: <https://doi.org/10.1016/j.cretres.2021.104921>), en de beschrijving van een paar nieuwe soorten zeesterren uit het Luik-Limburgse Krijt (*European Journal of Taxonomy*, open access: <https://doi.org/10.5852/ejt.2021.755.1405>). Daarnaast kreeg het educatieprogramma een opfrisbeurt.

Natuurhistorisch Museum Rotterdam (29.078 bezoekers)

Er zijn in 2021 acht wisseltentoonstellingen gerealiseerd waarbij 19 aanvullende publieksactiviteiten (zoals een tekenworkshop, buitenexcursie of familielesing in het Weekend van de Wetenschap) werden georganiseerd. Het betreft onder andere de tentoonstellingen 'Dier, Mens & Traditie' (over de diversiteit aan levende tradities met dieren én hun beoefenaren), 'The Rat Gazette', de 'Wilde Bijen Parade', 'Virus & Host', 'De eenhoorn en andere fantastische dieren' en 'Van Waste tot Beest'.

In het kader van het European Songfestival in Rotterdam, organiseerde het museum de 'Europigeon Songbird Contest', waarbij het publiek online kon stemmen op de favoriet. De winnaar werd bekend gemaakt op NPO Radio 2.

In de Dode-Dieren-met-een-Verhaal-vitrine werd onder andere de Mondkapmeeuw (een zilvermeeuw met een mondkapje aan zijn poot) en de Knuffelschorpion (een Chinese gouden schorpion uit een coronatestlocatie in Zuidland) bijgezet.

Museummedewerkers produceerden 57 publicaties en bij de tentoonstelling 'Dier, Mens & Traditie' verscheen het gelijknamige boek, uitgegeven door Het Natuurhistorisch en Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland.

Een feestelijk moment beleefden we toen we eind 2021 de RAAK Stimuleringsprijs wonnen, waarmee we ons museum verder toegankelijk gaan maken voor bezoekers met een visuele beperking. Eind 2021 is een Kwartiermaker Diversiteit & Inclusie in ons museum aangesteld, die onze ambities op het gebied van diversiteit en inclusie vertaalt naar de praktijk.

Natuurmuseum Brabant, Tilburg (38.582 bezoekers)

Een tweede jaar heerste corona en de bijhorende problematiek, met 24 weken van lockdown, maar ook een aantal nieuwe tentoonstellingen en activiteiten.

In het voorjaar is vaste presentatie Kikker verhuisd naar een andere zaal, helemaal opgeknapt en voorzien van nieuwe natuurhistorische elementen, die een verbeterde inkijk geven in het leven van echte kikkers. Samen vormen Kikker en BOS nu een heuse zone voor onze jongste bezoekers.

Een informatieve doch luchtige tijdelijke tentoonstelling 'Mispoezen – prepareren is een vak', over hoe je wel (en juist niet!) dieren opzet, ging open in juli en toverde menig een glimlach tevoorschijn achter de mondkmaskers. In oktober kwam de Comedy Wildlife Photography Awards 2021 erbij op de 2e verdieping, samen met de presentatie van fase 1 van Project Mammoet, het project om onze collectie mammoetbeenderen zo ver compleet te krijgen dat we een mammoetskelet op kunnen zetten. Het publiek kan de voortgang van dichtbij volgen.

Op collectiegebied is er een nieuw depot ingericht voor onze deelcollecties fossielen en schelpen en is het geleedpotigendepot gerenoveerd. De overstap is ook gemaakt naar een nieuw collectiedatabasesysteem, er zijn verdere datasets gepubliceerd op GBIF en het museum heeft een aantal interessante schenkingen ontvangen.

Natuurmuseum Fryslân, Leeuwarden (28.642 bezoekers)

Net als alle andere musea in Nederland is het Natuurmuseum Fryslân in 2021 vanwege COVID-19 beperkt open geweest, namelijk tussen 5 juni en 19 december. In ruim zes maanden tijd hebben we ondanks alle beperkingen 28.642 bezoekers getrokken. Met name de zomerperiode was erg druk. In juli en augustus waren de online tickets elke dag uitverkocht en er kwamen daarnaast veel mensen spontaan binnen.

Het Natuurmuseum had in 2021 de spectaculaire expositie 'GIF', oog in oog met levende giftige dieren in huis. Deze tentoonstelling stond gepland voor 2020 en is vanwege corona verlengd tot en met de kerstvakantie van 2021. Er was voor de GIF-expo veel uit de kast gehaald. We hadden levende giftige dieren in huis zoals slangen, kikkers en spinnen. Daarvoor was speciaal een verzorger, die gedurende de looptijd van de expositie in Leeuwarden woonde. In de tentoonstelling werd uitgelicht dat gif heel gevaarlijk kan zijn – en zelfs dodelijk – maar dat het in hele kleine hoeveelheden ook zeer nuttig is bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van medicijnen.

Het zou in het Natuurmuseum normaal gesproken een drukte van belang zijn geweest met schoolgroepen. Toen het museum vanwege de lockdowns voor ruim vijf maanden gesloten moest blijven, is er een alternatief ontwikkeld: dagelijks werden de leerlingen online rondgeleid langs de giftige dieren. De educatiemedewerker liep rond met een mobiele telefoon en de kinderen keken via het digibord live mee wat er op dat moment in het museum gebeurde. Het programma was een groot succes en bood bovendien nieuwe kansen: meer scholen konden deelnemen omdat er geen belemmeringen meer waren qua afstand en vervoer.

Het Natuurmuseum is in 2021 een club gestart: Natuur om de Hoek. Het is een wekelijkse, naschoolse club voor kinderen die meer willen weten over natuur en wetenschap. Het doel van de club is om zoveel

mogelijk naar buiten te gaan en te ontdekken wat er allemaal qua natuur om de hoek van school te vinden is. Ook is er ruimte om kennis te maken met onderzoek en wetenschap. Natuur om de Hoek is een samenwerking met Naturalis Biodiversity Center, Museon, Natura Docet en Hogeschool Leiden en is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA).

In 2021 is het Natuurmuseum Fryslân voor het achtste jaar op rij uitgeroepen tot nummer 1 Kidsproof museum van Fryslân.

Teylers Museum, Haarlem (59.692 bezoekers)

In 2021 was het museum vanwege corona in totaal 24 weken gesloten en in de resterende periodes beperkt toegankelijk. Desondanks ontving het toch bijna 60.000 bezoekers, mede door de goed gewaardeerde tentoonstellingen 'Vogelpracht' – over 200 jaar vogelbiodiversiteit aan de hand van het beroemde boekwerk Birds of America van John James Audubon – en de eerste Nederlandse overzichtstentoonstelling van de Engelse schilder John Constable.

In de gesloten periode werd de podcast Museum van de Verwondering gelanceerd. Podcast- en theatermaker Dide Vonk en wetenschapsjournalist en 'episch' Teylersfan Diederik Jekel nemen de luisteraar in negen afleveringen mee door het museum, waar ze medewerkers van het museum ontmoeten, die vertellen waar hún hart sneller van gaat kloppen. De achtergrondverhalen over gebouw en collectie, verteld vanuit de kennis en verwondering van Diederik Jekel, leverden in 2021 meer dan 14.000 downloads op.

Directeur Marjan Scharloo nam na 20 jaar afscheid van Teylers Museum, kort na de feestelijke opening van het compleet gerestaureerde Pieter Teylers Huis, dat op 30 november plaatsvond in aanwezigheid van HKH Koningin Máxima. Het huis is al bijna 250 jaar de zetel van Teylers Stichting en was tot de opening van de nieuwe museumvleugel in 1885 de ingang van Teylers Museum. Na ruim 130 jaar is het huis nu opnieuw toegankelijk voor het museumpubliek.

Universiteitsmuseum Utrecht (3542 bezoekers op locatie elders)

Het Universiteitsmuseum Utrecht (UMU) was in 2021 gesloten vanwege een grootschalige verbouwing en vernieuwing. Er komt meer ruimte voor de snel groeiende bezoekersaantallen en alle presentaties worden vernieuwd volgens een geheel nieuw concept. Het UMU verandert van een wetenschapsmuseum in een onderzoeksmuseum, waar niet het resultaat van wetenschap, maar het wetenschappelijk proces centraal staat. Waar je wordt geïnspireerd tot het stellen van vragen over jezelf en de wereld om je heen. Waar je leert antwoorden te zoeken en deze op waarde te schatten. En waar je als bezoeker zelf een onderzoeker wordt. Bezoekers gaan zelf aan de slag met onderzoek en wetenschappers worden uitgenodigd om het publiek te betrekken bij citizen science.

Gedurende de sluiting is het museum te gast met programma's op andere locaties en bezoekt het scholen met onderwijsprogramma's. Zo organiseerde het samen met Bibliotheek Utrecht de MuseumJeugdUniversiteit en ontwikkelde onderzoeksprogramma's in verschillende Utrechtse wijkbibliotheken. Ook testte het museum nieuwe museumonderdelen bij andere Utrechtse musea, zoals het Spoorwegmuseum en Museum Hoge Woerd.

Het UMU heeft een uitgebreid online aanbod. Met de gratis fossielenjacht app gaan gezinnen onder leiding van Jelle Reumer op zoek naar fossielen in de Utrechtse binnenstad. Het nieuwe UMU opent in 2023.

FINANCIËN

Voor de financiën van de SNNC wordt verwezen naar de separate Jaarrekening 2021.

Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC)
p.a. Spoorlaan 434 | Unit A | 5038 CH Tilburg
www.natuurmusea.nl